

MÉHÉSZETI

KÖZLÖNY

Kolozsvár 1918.

Junius.

XXXIII. évfolyam

6. szám.

Az Erdélyi Méhészegyesületek hivatalos közlönye.

Kiadja az Erdélyrészi Méhész Egyesület.

Felelős szerkesztő: Győrfi István.

Megjelenik rendes viszonyok között havonta legalább 1 ívnyi terjedelemben.

Az Erdélyrészi Méhészegyesület méhtelege.

ELŐFIZETÉSI ÁR: Egy évre 6 K, félévre 3 K. Az Erdélyrészi Méhész-Egyesület tagjai az évi 6 korona tagsági díjért ingyen kapják. A lap szellemi részét érdeklő közlemények a szerkesztő nevére: Kolozsvár, Pap-utca 6. sz. küldendők. Pénzküldemények kizárólag a pénztároshoz (Kolozsvár, Bocskai-tér) irányítandók.

Tartalom: 1. Bokor Károly és Erdős Lajos. 2. Az anyanevelők felhasználásáról. 3. Sok kicsi sokra megy. 4. Választóviz készítése a műlépöntéshez. 5. Esván bá nyüszkölései a negyvenkettes méhekről. 6. Nagy keretes kaptár. 7. Havi teendők. 8. Mondják. 9. Válasz. 10. Vegyesek. 11. Szerkesztő postája.

Árjegyzék az Erdélyrészi Méhész Egyesületnél megrendelhető tárgyokról:

Napiárak szerinti 10—15% árváltozás figyelembe veendő!

1. Országos méretű háromsoros egyes kaptár	50—	kor.
2. " " " " " " " "	55—	"
3. " " " " " " " "	100—	"
4. " " " " " " " "	140—	"
5. Legújabb amerikai rendszerű fekvő kaptár (mérete 43—28 cm.)	130—	"
6. Háromsoros Neisser egyes kaptár	80—	"
7. Átmeneti kas ládával	20—	"
8. Seprőgarat	20—	"
9. Kerettartó láda	20—	"
10. Napviaszolvasztó (pléh nélkül)	25—	"
11. Keretszegező ráma (országos méretű)	4—	"
12. Műlépragasztó deszka	1.50	"
13. Hármas kaptárhoz tető (deszkából) és talpazat	50—	"
14. Keretléc 90 cm. hosszban (6 mm. vastagság, orsz. méret) darabja	—14	"
15. Keretléc 100 cm. hosszban, 7 mm. vastagságban darabja	—16	"
16. Keretléc 120 cm. hosszban, 7 mm. vastagságban darabja	—18	"
17. Melegágyablak-ráma	30—	"
18. Keretfogó (Grand-féle)	6—	"
19. Kaparó-vonó	4—	"
20. Dr. Ványolós M.: „Erdély méhészetének története“	2—	"
21. Méhészeti útmutató	1—	"
22. Donáth-féle zsilibes kaptár (Donáth Aladár méhésztanár szabadalma)	110—	"
23. Léptartó szekrény (120 orsz. keret számára)	60—	"
24. Figyelő kaptár (6 kerettel)	26—	"
25. Anyanevelő, 1-es szimpla falu 10 kerettel	19—	"
26. " " " " " " " " 4-es " " " " " " " "	50—	"
27. Rajszállító ládika	18—	"
28. Méhcsalád szállító, 2 keret soros kaptár	30—	"
29. Műlép, tiszta méhviaszból, orsz. méret szerint, míg a készlet tart kilója	40—	kor.

Egyesületi tagoknak, 22. pont alatti kivétellel, 10% engedmény jár.

Ezenkívül készíti az egyesület megrendelésre, megegyezés szerinti árban, tervszerinti egész méheseket, bármilyen méretű kaptárakat és méhészeti eszközöket.

Minden ilyenmű megrendelés **Dr. Balázs Ferenc** postatanácsos, e. főtitkárhoz küldendő (Kolozsvár, Mészáros-u. 3 sz.)

Méhkasokat szállítok!

Közönséges harangalaku méhkas (kb. 50 cm. magas, átmérője 40 cm) 8 K.

Átmeneti, Hanemann ráccsal ellátva, 15 K. A kasok gyékényből készültek.

Matuska István, áll. gazdasági népiskolai igazgató **Nagykároly.**

Hogyan kell a sonkolyt műléppé átváltoztatni?

Minden rendelés 2-3 nap alatt elintéztetnyer.

Kevés az olyan méhész, kinek ne lenne kiépített, de az építményben már **használatlan** lépei (sonkoly, léptörmelék). De mivel a méhészkedők jelentékeny száma nem rendelkezik oly felszereléssel, hogy fent nevezett anyagok viasztartalmát kivonja, ennek következtében órájuk nézve egy értéktelen anyagot képez. De én ilyen sonkoly viasztartalmát kivonva ebből

Küldje el sonkolykészletét!

főülmulhatatlan „Ludwig” műlépet

■ állítom elő gőzviaszolvastóm segítségével. 1 kg. sonkoly után járó „Ludwig” műlép mennyisége a sonkoly minőségétől függ és **16-28 dekagr.** között ■
váltakozhatnak.

Elfogadok salakmentes méhviaszt műléppé való átdolgozásra. A munkadíj 1 klg. viasz után **K 3.50**. Esetleg cserébe fogadok 1 kilógr. viaszt, melyért **80 dekagr.** „Ludwig” műlépet adok.

Műlépről és eszközökről szóló képes árjegyzékem bárkinek ingyen és bérmentve küldöm. (4-9.)

RITZMANN LAJOS keresk. méhész és műlépgyáros, **Ókér (Bácska.)**

A Szegedvidéki Méhész-Egyesület

Kasos méhcsaládokat, sőt egész méhészeteket, méhsonkolyt állandóan vásárol

Ajánlatok pontos ármegjelöléssel az Egyesület elnökségéhez (Szeged, Osztróvszky-utca, 4. szám)

Mézet, viaszt, sonkolyt

:: :: legmagasabb napi áron vesz az :: ::

Erdélyrészi Méhész Egyesület.

Megkeresések ez ügyben Dr. Zsögön Béla postatanácsos, ügyvezető alelnökhöz intézendők. (Kolozsvár, Bem-utca 9.)

Előjegyzéseket elfogadok:

1. „Természetesség a méhészetben“ című könyvem bővített kiadására. Ára 8 korona lesz.
2. „Utolsó virágok“ című művemre. Ára 1 korona lesz.
3. Számos érdeklődésre közlöm, hogy saját rendszerű zsilipes kaptáramat, melyből a rajt kiszállás nélkül elfogni és a mézet méhszurások nélkül elszedni lehet, helyben 110 kor.-ért készítik.

DONÁTH ALADÁR,

m. kir. méhészeti szaktanár, Kolozsvár, Ferenc József-ut 81.

Veszek mézet, viaszt, sonkolyt

állandóan

minden mennyiségben legmagasabb napi ár mellett.

Ajánlatot csak ármejjelöléssel kérek. — A szállításhoz szükséges mézbödönöket én szállítom.

RITZMANN LAJOS keresk. méhész és mülépgyáros
Óker (Bácska). (4—9.)

Hogy fizet legjobban a méhészet?

Ugy, ha kaptár és eszközszükségleteinket, ugyszintén a többi méhészeti kellékeket a szigoruan szolid, jóhírnevű és már 31 év óta fennálló

Kühne Ferenc utóda

első magyar kereskedelmi méhtelepénél

Budapest, I., Attila-utca 91. sz. szerezzük be.

Gazdagon illusztrált és sok újdonságot tartalmazó, az 1916. évre szóló főárjegyzéke méhészeti utlnutatóval együtt szívesen ingyen és bérmentve küldetik. * * * * *

buzgó és munkás tagjainak kiválóan élénk és lelkes érdeklődés közepette. A közgyűlésen körülbelül 130—140-en vettek részt köztük többen hölgyek is, Aradnak és vidékének legértékesebb társadalmi köreiből. Az elnök tisztét az egyesület elnöke Cziráky Márton láttael. Hangulatos szavakkal emlékezvén meg a méhészkedésről és annak jelentőségéről, méhésztársi szeretettel üdvözölte a megjelenteket, akiknek szép számában az egyesület életrevalóságának bizonyosságát, az egyesület munkálkodásának jóleső elismerését látja. Szívből jövő szavakkal, őszinte megbecsüléssel méltatja a Tiszántúli Méhészegylet működését és azt a szorosabb kapcsolatot, amely az Aradvidéki Méhészegyesületet az elmúlt évben tartott tanfolyamok és a hathatós munkálkodásban való találkozás útján a Tiszántúli Méhészegylet felé fűzi. Üdvözli annak képviselőjét és felkéri előadásának megtartására. Majd Takáts Gyula okl. gépészmérnök, a Tiszántúli Méhészegylet titkára, a méhészet jövőjéről és a méhészek egyesületekbe való tömörüléséről értekezett. Előadását a közgyűlésen jelen voltak érdeklődéssel, mély figyelemmel hallgatták és élénk helyesléssel kísérték. Az elnöknek általános tetszéssel kísért évi jelentése után a pénztárnok terjesztette elő jelentését az egyesület pénztári forgalmáról. Ezután a tisztújítás került napirendre. A közgyűlés egyhangú bizalmát fejezte ki a régi tisztikar iránt. Régi tisztviselőit ujjal egyhangulag megválasztottnak jelentette ki. Csak az ügymenet biztosítása érdekében a harc-téren lévők helyét pótolta ideiglenesen. A választmányt egészítette ki megfelelő létszámra. *Várady Gyula.*

Elterjedt
magyar méhészeti szaklap a

Méhész Ujság,

mely megjelenik havonta Szegeden. Minden szám gazdag és változatos szakképekkel és számos képpel jelenik meg. A nagy album alaku és izléses kivitelű lap egy évi előfizetési ára 12 K. Mutatvány számot bárkinek díjtalanul küld a „M é h é s z U j s á g” kiadóhivatala:

Szeged, Kossuth Lajos-u. 32. sz.

Keretfogót,

elsőrangú acélból, bármely kivitelben szállít a „MÉH” a magyar méhészek értékesítő szövetkezete, Budapest VI., Frangepán-utca 33. míg
— a készlet tart. —

Méhészeti cikkekről szóló árjegyzéket
— ingyen és bérmentve küldünk. —

MÉHÉSZETI KÖZLÖNY

AZ ERDÉLYI MÉHÉSZEGYESÜLETEK HIVATALOS KÖZLÖNYE.
KIADJA AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ EGYESÜLET.

Felelős szerkesztő:
GYÓRFI ISTVÁN.

Társszerkesztő:
GÁL IMRE,
az udvarhelyvármegyei Méhészegylet titkára.

Bokor Károly és Erdős Bajos.

Két nagy halottja van a magyar méhész világnak.

Bokor Károly egyesületünk alelnöke volt 1909 óta. Úgyis, mint törvényszéki bíró, ügyis, mint lelkes, szorgalmas méhész, egyesületünk ügyeinek irányításában, munkakörének kiterjesztésében tevékeny részt vett.

Az elismerés babérkoszoruja, melyet koporsójára helyezett elnökségünk rövid idő alatt elenyészik, de emléke fennmarad egyesületünk történelmének lapjain, emléke élni fog méhésztársainak emlékezetében.

Erdős Lajos okl. középiskolai tanár, a Magyar Méhnek volt főmunkatársa, az Orsz. Magyar Méhész Egyesületnek oszlopos tagja.

Életének delén ragadta el őt a halál családjától és a magyar méhészeketől. Az új, törekvő méhészgeneráció egyik legszorgalmasabb, leglelkesebb, értékes munkása volt.

Tollal, gyakorlati kísérletekkel, odaadó áldozatkészséggel fáradhatatlanul dolgozott, hogy a magyar méhészetnek világnevet szerezzen.

Ő indította meg nálunk a méhnemesítés mozgalmát és anyagi áldozatok árán igyekezett ennek a nagy horderejű problémának gyakorlati értékét is bebizonyítani.

Munkája közben gyakran érték támadások, de őt a küzdelem fokozottabb munkára ösztönözte és nemes gondolkozása még a védekezésben sem kereste a nemtelen fegyvereket.

Benne a magyar méhész társadalom egyik legkiválóbb apostolát vesztette s mi erdélyiek is szomorú és résztevő szívvel állunk meg frissen hantolt sírjánál.

A megértő munkatársak emlékezte örködjék sirja felett.

Az anyanevelők felhasználásáról.

Helyesen berendezett méhészet elengedhetetlen feltétele a tartalék anyák készenlétbentartása. Ezek nélkül a méhészeti évet épen úgy nem tudjuk teljesen hasznunkra fordítani, mint tartalék lépek nélkül, sőt ki vagyunk téve nyilvánvaló károsodásnak is.

Igy állván a dolog rendezkedjünk be tartalék anyák tartására, de tartsuk szem előtt itt is azt az elvet, hogy az ezekhez szükséges dolgok kevésbe kerüljenek, nehogy elveszítsük a réven amit megnyerünk a vámon. A tartalék anyák elhelyezésére tehát ne csináljunk külön berendezéseket, hanem — ha üres kaptaráink vannak, — helyezzük azokat annak fiókjaiba, ha nincsenek, üsünk össze deszkadarabokból fiókokat e célra. A tartalék anyákat pedig ne vegyük onnan, ahol a család megérezné azokat hiszen módunkban áll akkor szerezni be őket, amikor úgyszólván gombamódra vannak azok kezünk alatt s a szükséges kísérő méhek is bővében állanak rendelkezésünkre. Ez az idő a rajzás ideje.

A rajzásra elkészült családoknál bővében állanak rendelkezésünkre fedett anyabölcsők, amelyeket ha 3 kerettel külön fiókba teszünk rövid idő alatt már termékeny anyához jutunk elegendő kísérő néppel.

Ha pedig bevárjuk a család rendes lerajzását, a gyenge utórajok, vagy a másodrajoktól külön szállt kis rajocskák szintén eltehetők tartalék anyáku. Am a mostani alkalommal a tartalék anyacsaládok felhasználásáról lévén szó, rá kell térnünk ennek tárgyalására.

A tartalék anyák tartása arravaló lévén, hogy az alkalmatlan anyákat vele kicseréljük, elsősorban tehát erre használjuk őket.

Mindazokat az öreg, vagy gyengén szaporító anyákat tehát, amelyeknek működésével nem vagyunk megelégedve, dobjuk ki s 24 óra múlva adjuk a családnak a fiatal anyát kísérő népével együtt.

Adjunk tartalék anyát a műrajkészítés alkalmával rajzott állapotba helyezett családnak is, mert az a család elvesztvén kijáró népét és sem friss mézhez sem friss virágporhoz, de még vízhez sem juthatván anyanevelésre nem lehet alkalmas.

Vannak aztán olyan mérges, dühös családok, amelyekkel foglalkozni szinte lehetetlenség. Ezek anyját is ki kell dobni. Egy ivadék kihalása után már rendbe jön a család s nem lesz vesződésünk vele minden átvizsgálásnál.

Igazi alkalmazásuk a tartalék anyacsaládoknak ezzel letárgyaltatván, szólanunk kell azokról az esetekről is, amikor a tartalék anyák fölös számban vannak s így nem használatnak fel mindnyájan arra, ami eredeti rendeltetésük.

Legkönnyebb és legközelebbi alkalmazásuk az építtetés. Úgy a már megtermékenyült anyák, mint az utórajok gyönyörűen építenek. Építtessünk hát velük minél többet úgy, hogy a már kész lépeket vegyük el tőlük s adjunk nekik új építeni valót.

Ha pedig elegendő építményeink vannak s inkább szaporításra van szükségünk, ebben az irányban támogassuk őket. Adjunk nekik kész lépeket, hogy minél előbb rendes családokká fejlődessenek s esetleg fiasítással is segítsük őket.

Két, három kis család egyesítésével is elérhetjük utóbbi célunkat, sőt rendes állapotú családdal való helycsere által kész népet is adhatunk mindjárt neki. A kicsiny családok egyesítésére különben az építtetésnél is gyakran van szükségünk, mivel magukban nem mindig elegendők egész lépek kiépítésére.

Alkalmazhatjuk aztán legyengült családok feljavítására is ezen tartalék anyás családokat, oly módon, hogy fiasításukat annak odaadjuk, mivel ezen tartalék anyacsaládok két lépközt kítőltő bogárral már kiteleltethetők, tehát ennél erősebb családokká fejlődniök nem okvetlen szükséges.

Mézelésre is használhatók ezen kis családok, csak mihelyt egy-egy keretet megtöltenek, el kell azt venni s üres keretet kell tenni helyére annyiszor, ahányszor megtöltik azt. A befedelezést elvégzi majd az a család, amelyiknél elhelyezzük a mézfeleslegek összegyűjtéséig, illetve a pergetésig.

Tavasszal, május végére már majdnem mindenik kis családnak van legkevesebb 1 kg. bogara. Mint rajt is értékesíthetjük őket ilyenkor, olcsó pénzért adva is el jó haszonnal, mivel a viszsamaradt fiasítás és lép is szép kis értéket képvisel.

Ha rendes kaptárba helyezzük át őket tavasszal s némely család már megtöltötte lépeit mézzel, de a pergetéshez még nem akarunk hozzá kezdeni, ezen kis családhoz raktározzuk el a mézes lépeket, ahol nemcsak jó felügyelet alatt lesznek, de nem gondolván rajzásra hamarabb is befedik azokat.

Könnyen készíthetünk aztán korai muraajokat, ezen tartalék anyákkal akár több családtól elvett fiasítással is úgynevezett raj-

homlítóssal, ami kezdő méhészetekben kincset érő művelet, mivel rohamlépésekben közelíti a méhészt a méhészete berendezéséhez.

Ha annyira népes a tartalék anyacsalád, hogy a valamely családnak már odaadott anya kísérelő népéből régi helyükre visszavert méhek is elfoglalnak 2—3 lépközt, ne oszlassuk fel őket, hanem használjuk fel anyanevelésre. Így találó lesz rá az „anyanevelő“ elnevezés míg a felsorolt esetekben „tartalék anya családok“-nak nevezhetjük őket helyesen.

Lehet, hogy még többféle alkalmazását is lehetne találni ezen kis családoknak s bizonyára fog is találni, akinek szüksége lesz rá.

Nem szükséges e cikk keretében mindent elmondani, bátran bízhatunk a kérdés felvetése után a méhészek ismert találmányosságában, amely találmányosság minden méhészeti kérdés megoldásánál úgyszólván rendelkezésére áll a vérbeli méhésznek. Szemelvényekkel magam is szolgálhatok, ha Szerkesztő úr lesz szíves azokat közölni, de még jobban szeretném, ha ezen a címen (Szemelvények a méhészek találmányosságából) egy kis rovat nyitnának b. lapunkban, mert ennek oktató értéke szerintem elvitathatatlan, és sok tanácskérő zaklatástól kímélné meg a Szerkesztőséget.

Csongvai Ferenc, áll. ig. tan.

Sok kicsi sokra megy.

A takarékoság igen szép erénye, tulajdonsága az egyénnek s mint minden téren, úgy a méhészetben is csak hasznothajtó, anyagi előnyökhöz juttató.

Méhészgazdáink közül azonban, miként sajnos tapasztaltam, igen sokan nem járnak el foglalkozásuk közben a kellő takarékosággal s ezáltal nemcsak önmaguknak okoznak kisebb-nagyobb anyagi kárt, hanem közgazdaságunknak is.

A példabeszéd is azt mondja, hogy kicsin kezd a takarékoskodást s méhészeink egy egy igen tekintélyes része ennek dacára részint tudatlanságból, részint kényelemszeretetből éppen a a kis dolgokat negligálja, pedig nem volna szem elől tévesztendő, hogy sok kicsi sokra megy.

Igy fölötté sokra megy az a viaszmenyiség, amely a mai viaszinséges időkben országszerte elkallódik, pocskékolódik azáltal, hogy a méhkasok alj, illetve a kaptárok fenékdesházjáról a méhek

által oda elszórt, leszórt, leörölt viaszhulladék a fenékdieszka tisztogatása alkalmával egyszerűen kisépertetik s elhányattatik, holott az apránként összegyűjtve még kis méhészetekben is az év folyamán számottevő viaszmennyiséget eredményezne.

Azon kéréssel fordulok tehát méhésztársaimhoz, ne vessék el a kisépert viaszhulladékot, hanem gyűjtsék össze s alkalomadtán vagyis nagyobb mennyiség egybegyűlése után főzzék, olvasszák ki, mert a hulladékból igen szép viaszt nyerhetnek. Ne tévesszék szem elől, hogy ma a tiszta méhviasz kereskedelmi ára kg.-ként 32 K, s hogy ily ár mellett már kis mennyiség is nem megvetendő értéket is képvisel.

Sokan azt mondják erre, hogy gyűjtenék a viaszhulladékot, de bárhol tartásuk is azt, beleesik abba a viaszmolyn s ez tönkreteszi azt s emellett állandó melegágya, tenyészdéje lesz ezen undok méhellenségnek.

Aggódo méhésztársaim megnyugtatóására közlöm, hogy alkalmas módon tartva a viaszhulladékot mentesíthetik a viaszmolytól és pedig úgy, hogy a kisépert morzsákat, törmelékeket egy fedeles szivardobozban tartják, melynek fenekére egy papírt borítanak, ami dohányt tartalmazott s ugyancsak ily intenzív dohányszagú papírral borítják le a hulladék tetejét is. Az e célra használt papírt azonban, minthogy erejéből idővel veszít, jó havonként megújítani, kicserélni, sőt eredményesen használhatunk helyette dohánylevelet is.

Ily védekezési mód mellett a viaszhulladék sokáig eltartható s feltétlenül molymentes marad. Probatum est. Hartwiger Ágoston.

Választóvíz készítése a műlépöntéshez.

Igen sokan vannak a magyar méhészek között, akik nem tudják, hogy mivel kell kezelni a műlépprést, hogy a kész lép hozzá ne ragadjon. Megragadom tehát az alkalmat s közlök néhány eljárást.

Igen jó a tiszta szesz, ugyanannyi vízzel s kevés mézzel keverve. Ennek hibája, hogy igen drága s a mai viszonyok között nehezen szereshető be. Teljesen megfelelnek s igen jól válnak be a következők (amellett olcsók is).

1. Quállaja = panamaforgács. Vegyünk belőle a gyógyszer-

tárban 25 grammot, tegyük be 2 liter esővízbe avagy kútvízbe s öntsünk bele néhány csep szalmiákot. Forraljuk gyengén tíz percig, amely idő elmúltával letesszük a tűzről, de még 15 percig áztatjuk, leszűrjük s hűlés után felhasználjuk. Ezen oldatot a bajor királyi méhészeti kísérleti állomás használja Erlangenben.

2. Olcsó és kítünő a következő : Vegyünk a gyógyszer-tárban 3 dkg. káliszappant, tegyük be egy kis vászondarabkába, varrjuk le a vászondarabot (amelyet természetesen előbb felébe hajtottunk) lehetőleg varrógépen s tegyük egy edénybe, amelybe három liter vizet öntünk, tehát a szabály : minden liter vízre 1 dkg. káliszappan s forraljuk mindaddig, míg ujjunkkal tapogatva arról győződünk meg, hogy a vászondarabkából a káliszappan teljesen eltűnt. Kissé hűlni hagyjuk s akár langyosan, akár hidegen felhasználhatjuk. Ezen oldatot használom én is s mondhatom, hogy kítünő, amellet olcsó is, csak arra vigyázzunk, hogy pontosan vegyünk minden liter vízre egy dkg. káliszappant, továbbá, hogy a vászondarabkából önmagától el ne távozhassék a káliszappan, (tehát a lyukas vászon nem jó, csak főzés által szabad föloldódnia a vásznon át) s hogy csak háromnapos koráig jó az oldat, azon túl hasznavehetetlen. Ily oldatból három liter 6 fillérbe kerül.

3. Ha a forralatlan tejet leföldrözzük a visszamaradó sovány tej — esetleg vízzel keverve szintén jó.

4. A turókészítésnél visszamaradó tejsavó szintén kítünő.

5. Vegyünk több burgonyát, reszeljük szét őket finoman, öntsük le forró vízzel s hagyjuk egy ideig ázni. Szűrjük le s a választóvíz készen van.

Természetesen ki-ki azt használja, amihez éppen legolcsóbban hozzájut. Azt hiszem azonban a káliszappan lesz a választott, részint mivel kifogástalan, részint mivel összehasonlíthatatlanul olcsóbb is a többinél.

A mülépöntésnél kefét nem használok. Az teljesen fölösleges. A választóvízzel öblítsük ki a mülépprészt minden egyes lép öntése előtt s kifogástalan lépeket kapunk. A mülépöntésről magáról ezuttal nem kívánok szólni, mivel úgy hiszem, hogy azt ugyis tudják, ellenben jónak látom leírni azt, hogy mikép érem el, hogy a mülép a présnek nem alsó, hanem felső lapjára kerüljön. Miután a mülépprészt kiöblítettem a választóvízzel, a forró viaszt beöntöttem a mülépprésbe, a fölösleges viaszt pedig visszafolyattam a viaszos edénybe 1—2 pillanat múlva úgy látom, mintha a mülép-

prés kiálló szélein lévő viaszsávok mintegy maguktól akarnának leválni; az alsó viaszsávot tompa élű késsel még jobban meglazítom s a felsőhöz szorítom. Amint a műlépprést kinyitom, az egész műlép az alsó lapról a felsőre kerül s arról levehetem.

Ha a mélyen tisztelt Szerkesztő úr kívánja, úgy részletesen leírom majd a következő alkalomra, a műlépöntés részletes eljárását.

Boldogasszony, (Moson m.)

Krausz Mózes, tanító.

Esván bá nyüszkölései a negyvenkettes méhekről.

Azképen gondolok az mű tisztösleges küsdég egyletünkbe, hogy a mélyészek mán öleget fulánkojskodtak az kaptányok erányába s tanálának anyifajta kaptányt hogy az számbavételire ha az magos állom agy ujmódi központfajta hévatalt féállítana nem tenné rosszúl. Met mán anyi van, hogy osztán ne tovább. Hát mű aszt sánkconáltuk az szurósfali gyülekezésbe, hogy nem a kaptányokon törjük az bánatos fejünköt, hanem más erányba keressük az igazunkot, met ha kicsídek vagyunk es, szabad valami

okos dógot poródukálni s legalább nem köll az kaptányok móján fulánkojskodjunk. Osztán aszt sánkconálók, hogy ha mán van negyvenzós kaptány—amejikbe az kús méjek semmi lette képen nem pászólnak, hát valamíjenképen csenáljunk negyvenzós méjőket, met az nagy kaptányhoz nagy méj köll. Az igaz, hogy nagy kaptányunk se vót, de mán ezön könnyen segéteünk, met az pénztárné aszonyság paraférnomos tulipántos ládáját élévettük s menyegzós csepszit kihánytuk belöle s istenesen eszevisza deróztuk akkurátoson, ahogy elé van írva, s tevénk reja nagy líkat vaj huszat. Evvel osztán meg es állott a tudomány, met a küsdég méjők mán csakugyan erősen küsdégek vótak belé. Hát osztán

émentük az méjésztanárhoz, de nem vót otthon, met még ott vala a biléta csipésnél — azonba az nagy ögyleti titkány megmagyri-totta, hogy az kitenyésztdéssel mijeformálag es köll elbánni s aszt forgassuk az eszünkbe, hogy az méjhójjaga lönne nagyob-bacska. De nekünk nem azhójjag vót az fő, hanem az méj teste lenne nagyobb, hogy az nagy kaptányba tisztösségösön belétalálna. Ki es eszkábáltuk, hiszen, hogyne, nem azért vagyunk mü ögylet. Hát az ját eszefogott két véka cserebogarat, met épen rajzolódtak s eszt beléöntöttük az paraférmomos kaptányba s hezza öntöttünk vaj 2 rajt es, hogy körösztözödyenek s az líkakot es bédugtug. Ugyanes ugy és azképen gondoltug, hogy az cserebogár eccer mácer rajzolódik mint az méj, hát rokonságba köll neki lenni az méjjel s ha mán ugy vóna akkor jól es van. Meg es tött az kap-tány vele ügyesen s osztán mikor megvótunk a dologgal hát rön-déletöt küttünk az méjésztanárhoz, hogy líbbengyen kí hezzánk s az kitenyésztdéést hajcsa végre, met neki megköll tenni az mit mü böcsen elhatározzunk. Ugy-e ugy vóna kiszörkesztő zur?

Elmaradtam SzuRósfalán hál sten fíris és jó egészségben mijent kijednek es túsza szüvel kívánok Pont Esván bá.

Nagy keretes kaptár.

A fenti címmel a „Méhészeti Közlöny“ folyó évi 5-ik szá-mában Nagy Ferenc szilágyecshei méhésztársunk tollából egy igen érdekes cikk jelent meg, melyben az író saját szerkesztésű nagy keretes kaptárát mutatja be írásban s jól sikerült 2 képben s azt a méhészeti egyesületeknek terjesztésre ajánlja.

Az ismertetett kaptárt részemről, minthogy előállítására igen olcsó, kezelése egyszerű, beosztása célszerű s a nagy keretű kap-tárak összes előnyeit felöleli, — igen praktikusnak találom és al-kalmasnak tartom arra is, hogy a többtermelés vágyától áthatott magyar méhésztársadalom ezirányú várakozását teljes mértékben kielégítse.

Nem is szándékozom ezért a szóbanlévő cikkhez különösebb reflexiót fűzni, hanem csupán arra kérem a kaptárt konstruáló méhésztárs urat, hogy célszerűség és a kezelés könnyedsége okából a költőtér és méztér közötti egész nagyságu Hanemann rácsot, mely kaptárban alulról a rácsra szegezett két lécecske segítségével

magukon a kereteken nyugszik, ne így, hanem lécpárkányra helyezett fakeretben alkalmazza.

Ugyancsak nem találom célszerűnek a költőtér és mézür fedődeszkáckáinak a fenti módon a rácson illetve a méztéri keretek tetején történő elhelyezését sem s a párkányléceknek a mondott helyeken való alkalmazását feltétlenül előnyösebbnek vélem.

Az általam ajánlott csekélyke módosítás eszközésével az ismertetett kaptár igazán ideális kaptárnak minősíthető s mint ilyen közhasználatra való terjesztésre bátran ajánlható.

Nagy Ferenc méhésztársunknak önzetlen s a magyar méhészet érdekében fekvő ambiciózus fáradozásáért ezuton mondunk köszönetet és kérjük, hogy a méhészet terjesztését s a többtermelés problémájának megoldását célzó közhasznú munkásságát mindannyiunk érdekében még sokáig folytassa. Hartwiger Ágoston.

Havi teendők.

A virág fakasztó május Erdélyben mostoha volt a méhekkel szemben. A pünkösti ünnepig állandóan hideg-szeles, a havasi tájakon jéggel és havazóval vegyest időjárásunk uralkodott, ami a méhcsaládokat fejlődésükben annyira hátra vetette, hogy a rajzást általában június hónapra várhatjuk. Így sincs későn, mert a hideg idő hatása alatt a növényzet se hajthatott; erélyes megindulása: a szárba szökkenés ép most van, mikor e sorokat zárjuk.

Május 18-án volt az első derűs, szélmentes napunk. A családok mohóvágygyal törtettek ki fogságukból. A mézet mind felhasználták, sőt itt-ott — elég szomorú — éhen is pusztult néhány törzs. Figyelmeztető lecke minden méhésznek, hogy a tartalék mézzel okosan gazdálkodják s míg a főhordás be nem üt, drága kincsért se adja el mézét, mivel az inséges állapot mint láttuk és

A „Méhészet“ szerkesztősege Ujpest

elvállalja a szállítást:

a Boczonádi-féle szabadalmazott 42-es vándor kaptárnak 24 NB kerettel, árjegyzék szerinti árban.

tapasztaljuk Erdélyben elég gyakran szokta felütni fejét ápríl és május hónapokban.

Igen, mert a családok a kellemes tavaszi napokban — milyenben ez évben is részünk volt — rohamosan indulnak s csak 1—2 keret méz legyen a kaptárban, az anya kifejti petezését, úgy, hogy májusra rajt ígér minden törzsünk s ha ilyenkor aztán beüt a fagyos május s a méz a családnál elfogyott, a méhésznek pedig nincsen miből pótolja a hiányt, olyan visszaesés áll be, amit nehezen hozhatunk helyre. A törzs leromlik. Fiasítását kezdí kidobni, kijáró méhei elvesznek, a bent ülő fiatal dolgozók elerőtlenednek. A kifejlett törzsek a heréket is kidobják ezzel jelezvén, hogy lemondanak az élet reménységéről is. Jól jegyezzük meg magunknak az idei május példáját s a felsegítő etetésre félretett mézet, ha beállott a 4—5 napos erős hideg idő, vegyük elő s adagoljuk be. Cukorra ne aspiráljunk. Köztudomásu dolog, hogy nincs elég cukor az országban. Már most is cukor inségben vannak a háztartások s szégyen volna tehát, ha a méhészek ezt a keveset is kiakarnák harcolni. De nem is célszerű a cukorral való etetés még tavasszal se. Eléggé bebizonyult mindenütt, hol cukrozták a méheket.

A pünkösüti ünnepekre beállott a kellemes meleg idő. Erdély egyes vidékeín a lombot bontott akác fogadta a méheket kebelére, azonban Erdély túlnyomó részében még csak bimbójában van. Szőlővidékeken számottevő hordást biztosít, másutt főleg a havasi tájak felé épen csak valamit nyujt. Ritka meleg május fakaszt a havasi tájak felé az akácokban nektárt. Azért inkább a hárs felé tekintsünk. A hárs virágja már mindenütt szárban s bimbóban van, a réteken is tömötten áll s szárba szökkentek, virágcsücsküket kitölték a nektárt nyujtó réti virágok. Junius 8—12-re várható Erdély méheinek a terített asztal, mikorra a hárs s a rétek virágai kitárják nyitott kelyheiket. A terített asztal hozza meg a rajzást is, a főhordást is. Lehet eltérés a melegebb katlanokban s a Szilágyság és Mezöség felé, de nagy átlagban így vagyunk.

Május közepén indult meg tehát valójában a családok fejlődése, de most már intenzíven és rohammal indult meg. Figyelemmel kísértem egy törzsemben az anya munkáját. Országos méretü kaptárban május 18-án 3 keretet teljesen bepetézett tojásokkal, 19-én a felső sor újabb 3 keretét és május 20-án már az alsó keretsorokon folyt a munka. A sok hideg és esözéz után a bal-taczim, rétízszálya, pemete stb. kiadósan adták a nektárt, a

méhék gyűjtöttek s az anya is fokozott munkához látott. Milyen okosan tették a méhészek, ha a hideg májusban spekulatív etetést végeztek s a költőteret jó melegben tartották. Az ilyen méhészeknek bizony most már jönnek a rajok. De hány ilyen méhész van Erdélyben?

A költőtér bővítésről nem szólok, kint azt már elvégezték a méhészek, azonban a mézürbe tétel június első felében aktuális lehet. A mézürbe bocsátás a főhordás előtt történjék 8—10 nappal. A mézteret a költőtértől elválasztó fedődeszkák helyett egész térfogattal tegyünk Hannemann rácsot, de csak abban az esetben ha csemegemézet akarunk termelni. Ha pörgetésre dolgozunk a rács bátran elmaradhat, mert Erdély $\frac{3}{4}$ részében a főhordással a legtöbb évben vége a kiadós gyűjtésnek. Ott azonban hol ősszel is van kiadós hordás a rácsot használjuk.

Rács használatával az összes fiasításos kereteket feltesszük a költőtérből — az anyát a költőtérbe visszatartjuk s a költőteret a keretek térfogatát egészen betöltő műlépekkel beragasztott keretekkel rakjuk meg. Ha csemegemézet akarunk termelni, a fiasításos lépek közé tesszünk belépszallagos kereteket. Legjobb azonban, ha e célra erős családokat választunk ki s a lépszallagos kereteket egymás mellé rakjuk a homlokfaltól kezdődőleg 5—6 párt s folytatjuk fiasításos keretekkel az ablakig. Ez esetben a csemegeméz viaszépitményei szép fehérek maradnak. Rács nélkül téve a mézürbe a családot, a költőteret egészében a mézürbe helyezzük, s az üresen maradt költőtér egész műléptáblás keretekkel töltjük meg. Mindenféle mézürbe bocsátásnál a költőteret egyszerre és végleg bővítjük, illetve rendezzük.

Júniusra a rajzás feltétlen bekövetkezik. Elvünk legyen, hogy a kaptár nem rajzásra, hanem mézelésre való. Kaptáros családainkat mézelésre irányítjuk, káros családainktól rajt várunk.

A rajzó családoknál déli órák alatt a herék erősen járnak, estére a kijáró előtt csomók csüngenek. Bent a lépek oldalán és alján az anyabölcsők is mutatkozni kezdenek. Ha az anyabölcsők a kasban már 6—7 naposak — a rajzás közel van. A rajzás napjára a törzs a reggeli órákban alig jár, de bent a zugás szembeötölő. Dél előtt 10 óra tájban erőteljes röpködés váltja fel a vajudást és 11—12 óra tájban a raj kiszáll és szövő a mészikus fátylát a méhes előtt. Nehány perc múlva a közeli fára száll meg. Ha az anya igen öreg s röpülni nem volna képes — lebukik a földre.

Ilyenkor a raj hanyat-homlok rohan vissza a törzshöz és 9—10 nap múlva újból megjelenik mint első raj — de fiatal anyákkal. Ha pedig az öreg anyát megtaláltuk s a kasnak visszaadtuk, — másnap újra várhatjuk a rajt — de az anyára legyen gondunk. A raj befogása módja annyi féle, ahogyan a raj szállani szokott a fára. Az első rajokat rendszerint kaptárba tesszük, hogy öreg anyjukat könnyebben legyen módunk felcserélni. A belakolás előtt a kaptárt a következő módon rendezzük be: a kaptár homlokfalába tegyünk két fél virágporos keretet, utánna 4 egész müléppel beragasztott keretet s majd 3 pár féltucat lépszállagost. A raj belakolása után tegyünk az utolsó keret helyére egy fris petés keretet, ami néhány nap alatt megmutatja, hogy a belakolt raj anya tekintetében rendben van-e, vagy nincs.

Az első raj után 9—10 napra jön a második raj, több fiatal anyával, majd a második raj után 3 napra a harmadik raj szintén ifjú terméketlen anyákkal. A harmadik rajokat anya nevelésre használjuk fel, mely célból 4—5 keretes ládikákba lakoljuk. A második vagy harmadrajzás után a további rajzást gátoljuk, nehogy a törzsek túlságosan elrajozzák magukat, mert a sok raj után a kas néptelen és árva szokott maradni. A rajzást megakadályozandó a kast fordítsuk fel s az anyabölcsöket távolítsuk el.

Rajzás után úgy a lerajzott törzsekre, mint a rajokra fordítsunk kiváló gondot. Ha esős idő állana be a rajzás után a rajokat etessük, hanem nem építhetik ki költőterüket, s telelésük rizikóval járna. A rajzott törzseknek pedig a rossz időjárásban adjunk vizet, s mindkettőnél kísérjük figyelemmel az anya termékenyülési folyamatát s hol a rend bomlik, ott azonnal avatkozzunk be.

Határjárom.

Mondják.

Mondják, hogy az Erdélyrészi Méhész Egyesület „per mopsz” sem ajánlotta fel senkinek lapját tisztelet példányképen.

* * *

Mondják, hogy a Pénzügyminiszter nem kérdezte meg az erdélyi méhészeket, hogy az etető cukrot mikor bocsáthatja a méhészek rendelkezésére.

* * *

Ilyenkor a raj hanyat-homlok rohan vissza a törzshöz és 9—10 nap múlva újból megjelenik mint első raj — de fiatal anyákkal. Ha pedig az öreg anyát megtaláltuk s a kasnak visszaadtuk, — másnap újra várhatjuk a rajt — de az anyára legyen gondunk. A raj befogása módja annyi féle, ahogyan a raj szállani szokott a fára. Az első rajokat rendszerint kaptárba tesszük, hogy öreg anyjukat könnyebben legyen módunk felcserélni. A belakolás előtt a kaptárt a következő módon rendezzük be: a kaptár homlokfalába tegyünk két fél virágporos keretet, utánna 4 egész műléppel beragasztott keretet s majd 3 pár féltucat lépszállagost. A raj belakolása után tegyünk az utolsó keret helyére egy friss petés keretet, ami néhány nap alatt megmutatja, hogy a belakolt raj anyja tekintetében rendben van-e, vagy nincs.

Az első raj után 9—10 napra jön a második raj, több fiatal anyával, majd a második raj után 3 napra a harmadik raj szintén ifjú terméketlen anyákkal. A harmadik rajokat anya nevelésre használjuk fel, mely célból 4—5 keretes ládikákba lakoljuk. A második vagy harmadrajzás után a további rajzást gátoljuk, nehogy a törzsek túlságosan elrajozzák magukat, mert a sok raj után a kas néptelen és árva szokott maradni. A rajzást megakadályozandó a kast fordítsuk fel s az anyabölcsőket távolítsuk el.

Rajzás után úgy a lerajzott törzsekre, mint a rajokra fordítsunk kiváló gondot. Ha esős idő állana be a rajzás után a rajokat étessük, hanem nem építhetik ki költőterüket, s telelésük rizikóval járna. A rajzott törzseknek pedig a rossz időjárásban adjunk vizet, s mindkettőnél kísérjük figyelemmel az anya termékenyülési folyamatát s hol a rend bomlik, ott azonnal avatkozzunk be.

Határjáró.

Mondják.

Mondják, hogy az Erdélyrészi Méhész Egyesület „per mopsz” sem ajánlotta fel senkinek lapját tisztelet példányképen.

* * *

Mondják, hogy a Pénzügyminiszter nem kérdezte meg az erdélyi méhészeket, hogy az etető cukrot mikor bocsáthatja a méhészek rendelkezésére.

* * *

hogy a hazai méhészet ügyét figyelemmel kísérhesse és készséggel iktattam be az ügyvezető elnök Úr által beküldött névsort a lap olvasói sorába.

Szives elnézését kérem az igen t. levélíró úrnak, de igazán még ny. levelét nem olvastam, jóformán nem is tudtam, hogy lapunkból tisztelet példányt kap.

Én megértem kellemetlen helyzetét s bármennyire szívesen is szeretnék segítségére lenni, de lapunkat mégis kénytelen vagyok b. címére kiküldeni, míg Niedermann ügyv. elnök úr ez irányban tett ígéretem alól fel nem old.

Igen kérem tehát nagyrabecsült méhész urat, hogy a Méhészeti Közlöny beszüntetése iránti óhajával keresse meg Niedermann urat és kérje meg, hogy eziránt szerkesztőségünknel intézkedjék.

Kolozsvár 1918. jun. 1.

Teljes tisztelettel

Győrfi István
szerkesztő.

Vegyések.

Értesítés. A nagyméltóságú m. kir. földmivelésügyi Miniszter ur rokkant iskolánknál igen sok méhésznek volt szíves méhészeti tárgyakat adományozni, illetve megrendelni. Ezen adományok elkészítése és a forgalmi akadályok gyakori közbejövetele miatt nem érkeznek meg rendeltetési helyükre, minek folytán az adományban részesülőkötől állandó zaklatásnak vagyok kitéve: holott jól tudhatnák az illetők, hogy a késedelem nem rajtam mulik s a sok reklamálásra épen ezért nem is reagálhatok.

Épen azért felkérem ez uton az illetőket: szíveskedjenek türelemmel lenni, míg a sor rájuk kerül, mert hát itt is rendnek kell lenni. A megrendelések tömeges volta, a munkáshiány, a kiképzés körüli nehézségek, az anyagbeszerzés, mind oly tényezők, melyek rajtam kívül állanak. Biztosítom ez uton is mindazokat, kik adományban részesültek, az adomány tárgyakat hiánytalanul meg fogják kapni, csak várjanak sorukra. Kalocsa, 1918. május hó 20. Deák Imre méhészeti felügyelő, az I. méhészeti kerület vezetője.

Eladó az Erdélyrészi Méhész Egyesület műhelytelepén (Mészáros utca 2.) 11 drb. használt, de teljesen jókarban levő, egészen

újan duplafalazott orsz. méretű 3 keretsoros kaptárokból összetett kílcenes (9 család részére) méhesduc, ablakrámaival és fedődeszkákkal felszerelve. Egy kílcenes duc ára a telepen átvéve: 225 K. (Kettőszázhuszonöt K), mely szerint 25 koronáért kapna a vevő egy család részére kaptárt. A 11 duc (99 család részére) ára 2475 K. (Kettőezernegyyszázhetvenöt K.) Ajánlatok dr. Balázs Ferenc főtítkárhoz, Kolozsvár, Mészáros utca 3 sz. köldendők.

Hirdetési árak 1918-ra : Egyszerű hirdetésnél egész oldal 50 K, féloldal 25 K, negyedoldal 12·50, nyolcadoldal 7 K. Egyesületi tagoknak és féléves hirdetőknél 10 % -al, egész éves hirdetőknél 15 % -al olcsóbb. Apróhírdetés szavanként 10 fillér. Hirdetések szövege a szerkesztőség címére, díja a pénztárba (Bocskai tér) köldendő előre.

Eladó méhes teljes felszereléssel mülép és viasz készlettel, 21 méhcsaláddal, melyek közül 9 kúpkasba és 12 jó karban levő kaptárban van elhelyezve (anyák 1—2 évesek). Ára 10100 K. (Tízezerszáz K.) Eladó : Kovács Márton, Torda, Vármegyeház.

Szerkesztő postája.

Cs. F. Székelyszenterzsébet. „Szemelvények a méhészek találékonyságából” rovat beindítása nem járna nehézséggel s a magunk részéről készséggel be is indítjuk, de ehez elsősorban azoknak a méhészeknek segítségére van szükségünk, kik „találékonyság” és tapasztalataikat a nyilvánosság számára meg is írják. Amennyiben értékes intencióját a méhésztársak megértik és a kellő anyag rendelkezésünkre áll, azonnal megkezdjük a közlés munkáját.

Többeknek. Abban a szerencsés helyzetben vagyunk, hogy minden új előfizetőnek lapunk ez évi összes számaint megköldhetjük.

Választ váró levelekhez 20 fill. postabélyeg mellékelését kérjük.

Mézet, viaszkot

legmagasabb napi árban vásárolok, kívánatra edényeket köldök, nagyobb tételeket a helyszínen átveszek. (1—6)

FEKETE B., bízományos Budapest, Tompa-utca 19. szám.

Nyilatkozat!

Az ország különféle részéből a méhészektol naponként az iránt intéztetnek kérdések hozzánk, vajjon az általunk olvasztott és hengergépeinken előállított mülép vegytiszta és hamisítatlan-e? A nagyérdemü méhész urak tájékoztatására kinyilatkoztatjuk, hogy mi

kizárólag vegytiszta és I-ső rendü méhviaszból készítjük a mülépet s annak jóságáért és hamisítatlanságáért személyes anyagi felelősséget vállalunk.

Mülépből nagy készletet tartunk raktáron s azt gondosan csomagolva bármely időszakban napi árban szállítjuk. Mintát kívánatra bárkinek is szívesen küldünk. Kiselejtezett 10 kg. léptörmelék és fedelezések beküldése ellenében 2.30 kg. I-ső rendü vegytiszta mülépet adunk minden ráfizetés nélkül cserébe. Elvállalunk feltétlen vegytiszta méhviaszt müléppé való méret szerinti kihengerlésre is, melyért ugyancsak felelősséget vállalunk aziránt, hogy azt a méhész abban a vegytiszta minőségben vissza is kapja. Kihengerlésért kg-ként 5 korona munkadíjat számítunk. Veszünk tiszta méhviaszt, léptörmeléket és a már kiolvasztott lépsalakat korlátlan mennyiségben a legmagasabb napi árban. Kérjük az igen tisztelt méhész urakat, hogy a legnagyobb bizalommal hozzánk fordulni szíveskedjenek és mágunkat ajánlva, maradtunk kiváló tisztelettel

POLLERMANN PÁLNÉ és TÁRSA,

gőzviaszöntöde és mülépkészítő telepe Székesfehérvár, 2. sz. Pálya-u. 28.

Elterjedt
magyar méhészeti szaklap a

Méhész Ujság,

mely megjelenik havonta Szegeden. Minden szám gazdag és változatos szakképekkel és számos képpel jelenik meg. A nagy album alakú és izléses kivitelü lap egy évi előfizetési ára 12 K. Mutatvány számot bárkinek díjtalanul küld a „Méhész Ujság” kiadóhivatala:

Szeged, Kossuth Lajos-u. 32. sz.

KerETFogót,

elsőrangú acélból, bármely kivitelben szállit a „MEH” a magyar méhészek értékesítő szövetkezete, Budapest VI., Frangepán-utca 33. míg a készlet tart. (2—6.)

Méhészeti cikkekről szóló árjegyzékét
— ingyen és bérmentve küldünk. —